

‘HET ALTERNATIEF IS ZWIJGEN’

TEKST FRANK WAALS MMV JONATHAN URSEM FOTOGRAFIE ANP, HH

Wie de naam Sylvana Simons googelt, vindt met gemak termen als ‘zwarte hoer’, ‘hypocriete bitch’ en ‘borderline trut’. Het zijn nog niet eens de ergste benamingen voor een politica die inmiddels dagelijks met de dood bedreigd wordt. De meest gehate vrouw van Nederland over het gesprek dat ze met haar kinderen voerde over een mogelijke aanslag: ‘Het is zo bizar dat je in alle ratio bezig bent met een eventuele prijs die je moet betalen voor het feit dat... Tja, voor wat eigenlijk?’

D

De naam Sylvana Simons (48) staat sinds 18 mei 2016 niet enkel en alleen meer voor de vrouw die ons land leerde kennen als presentatrice van TMF en later RTL, maar als boegbeeld van racisme- en discriminatiebestrijding. Op die dag sloot zij zich, na al enkele jaren tegen de karikatuur van kindervriend Zwarte Piet te hebben gestreden, aan bij de politieke beweging DENK. Tegenwoordig is ze gemeenteraadslid in Amsterdam namens de door haarzelf opgerichte partij BIJ1 en staat haar naam vandaag de dag ook symbool voor het uiten van haat, bedreigingen en het spuien van alles wat lelijk is jegens een persoon.

Grenzen vervagen als Simons in beeld komt, ze is verworden tot vleesgeworden clickbait. Zet haar naam in de kop van een artikel en men vindt er iets van. Een consequentie van een plaats op de barricaden en verworven recht in onze polderdemocratie. Het gaat echter een stap te ver wanneer het vrije woord in het geding komt en er een prijs op het hoofd van de vertolker komt te staan. In een land waar Pim Fortuyn en Theo van Gogh met kogels het zwijgen werd opgelegd, is het delen van je idealen verworden tot een risicovol dobbelspel. Letterlijk gesprekken aan de keukentafel over een mogelijke aanslag op je leven; Simons heeft ze moeten voeren, vertrouwt ze ons toe in de Stopera, het Amsterdamse stadhuis.

‘Met mijn kinderen en mijn naasten. Dat is zo bizar, dat je je er echt geen voorstelling van kunt maken. Dat je in alle ratio bezig bent met een eventuele prijs die je moet betalen voor het feit dat... Tja, voor wat eigenlijk? Ik ben er nog steeds niet achter wat er nu zo verschrikkelijk is aan wat ik doe of zeg, en wat die enorme waanzin van haat rechtvaardigt. Ik ben in de politiek gegaan omdat ik op een aantal gebieden structurele verandering wil, en dat

binnen mijn eigen morele grenzen moet kunnen aankaarten. Dat kan ik ook, omdat ik geen extreme gedachten heb. Een aanslag kan ons allemaal overkomen – kijk naar Utrecht – maar ik lig wat dat betreft wel onder een vergrootglas. Toch wil ik daar niet te veel mee bezig zijn en me vooral op de inhoud richten. Mijn vrienden willen het niet horen, maar dood gaan we allemaal. Ik ook. Ik ben niet gelovig en al helemaal niet religieus, maar het is niet aan mij hoe en wanneer het gebeurt. Daar heb ik geen invloed op. Het alternatief is echter zwijgen en dat vind ik eerlijk gezegd nog veel gevaarlijker.’

Haat en lelijkheid

Duizenden aan haar gerichte scheldberichten op internet zijn reeds ingediend als officiële aangifte, in twintig gevallen leidde dit ook tot een veroordeling. De vraag of men feller op haar reageert dan op andere opiniemakers of politici, vindt Simons lastig te beantwoorden. ‘Ik heb een ernstig gekleurd beeld vanwege de lading drek waar ik elke ochtend eerst even doorheen moet als ik mijn telefoon aanzet. Daarin ben ik helaas niet de enige. Zo trof ik laatst onder een online post van een artiest met een nieuw singeltje de lelijkste reacties aan. Ik dacht: het maakt tegenwoordig dus echt niet meer uit wat je doet, want iedereen is elkaar de hele dag gewoon verrot aan het schelden. Op Twitter is het een competitie geworden om de meest bijdehante opmerking te maken, waarbij mijn naam op een gegeven moment synoniem werd voor het feit dat je alles maar, zonder enige rem, gewoon moet kunnen zeggen. De manier waarop ik de laatste jaren stelselmatig ben weggezet is echt uniek in Nederland. Tot een jaar of vijf geleden was ik voor de meesten nog die leuke, exotische presentatrice, maar op het moment dat ik me begon uit te spreken, veranderde dat van dag in nacht. De haat en lelijkheid gaat negen van de tien keer over mijn geslacht en huidskleur, en dan alleen maar omdat ik ergens een mening over heb. De relatie tussen beide snap ik echter niet. Ik heb toch werkelijk waar nooit de behoefte gevoeld om nu eens iemand een berichtje te sturen met de tekst: “Ze moeten je al je nagels uittrekken, uit elkaar rukken, benzine over je heen gooien en je in de fik steken.” Of uitgebreid beschrijven hoe je verkracht moet worden. Dat noem ik geen kritiek leveren en bovendien allesbehalve fatsoenlijk. Kritiek is zeggen dat ik jouw schoenen niet mooi vind. Zeggen dat ik je een klap op je smoel geef omdat je ze aanhebt is heel wat anders. Ik vind

het normaal dat je elkaar bekritiseert en de dialoog aangaat, maar dit soort dingen gaan echt een stap te ver.’

Open boek

Simons krijgt regelmatig het verwijt snel op de kast gejaagd te zijn, maar zelf moet ze daar enkel om lachen. Net als haar kinderen. ‘Zij zeggen juist: nou, deze mensen weten niet hoe jij eruitziet als je echt boos bent. Woest en hysterisch zijn veelgebruikte termen om mij te beschrijven, maar geloof me: het grootste deel van de dag heb ik ongelooflijk veel plezier en ben ik ontzettend blij met mijn leven. Ik ben wel vaak duidelijk, dat is wat anders, maar men plakt dat frame nu eenmaal graag op me. Ze zijn het niet gewend. Premier Mark Rutte komt altijd over als die leuke man, maar is in werkelijkheid de grootste boef die we op dit moment in dit land hebben. Het feit dat hij in alle rust een boef is en een grote glimlach opzet, maakt hem niet minder boef. Blijkbaar

‘Tot een jaar of vijf geleden was ik nog die leuke, exotische presentatrice, maar op het moment dat ik me begon uit te spreken, veranderde dat’

zien burgers dus liever een buitenkant die ze prettig vinden, dan dat ze kijken naar de binnenkant. Ik daag iedereen altijd uit om de extreme, oneerlijke, destructieve en valse ideeën in mijn verhaal te vinden, maar die zijn er simpelweg niet. En dus zegt men: Sylvana is explosief. Tja, als ik het ergens niet mee eens ben, zul je het merken ook. *What you see is* ▶

Samen met haar advocaat Ian van der Kooye arriveert Sylvana Simons bij de rechtbank van Amsterdam.

what you get. Ik heb het grootste deel van mijn leven voor het oog van de camera beleefd, dus men weet allang wat voor vlees ze in de kuip hebben. Ik duik niet ineens op in een mantelpakje om de keurigheid zelve uit te hangen, dat zou totaal ongeloofwaardig zijn. Ik heb als twintiger een behoorlijk wild leven geleid in de iT, en in die vrijplaats van seks, drugs en rock-'n-roll gebeurde werkelijk van alles. Gelukkig was dat nog geen tijd van mobiele telefoontjes en social media, maar dan nog: iedereen heeft recht op jeugdzondes. Alleen, wanneer je de politiek in gaat, willen mensen wel dat je daar in ieder geval open en eerlijk over bent. Mezelf in een keurslijf persen zou ik daarom niet willen, ik ben liever een open boek.'

Simons zegt al van jongs af aan het activisme in zichzelf te hebben gevoeld, maar ze wist op jonge leeftijd niet wat ze ermee aan moest. 'Was dat wel zo geweest, dan was die haat al veel eerder begonnen. Al op de lagere school nam ik het op voor gepeste kinderen of ging ik bij de leraar verhaal halen over zeehondjes en

kernenergie. Als ik, terugkijkend, mijn jongere ik een advies zou moeten geven, dan zou ik vooral benadrukken hoe mooi, slim en fantastisch ze eigenlijk is. Echt, ik zou haar helemaal volstoppen met complimenten. Ik had dat toen totaal niet in de gaten, maar nu zou mijn beste raad zijn: maak je niet te druk, het komt wel goed met jou.'

Vrienden verloren

Haar nieuwe leven in de politiek heeft ook gevolgen voor haar privéleven. Simons: 'Ik heb vrienden verloren door het werk dat ik nu doe. Soms via stille afzondering, soms door het recht in mijn gezicht te zeggen. Dat doet pijn, maar hoort ook bij het leven. Ik heb om soms nog wel lulliger dingen afscheid moeten nemen van mensen, maar heb er tegelijkertijd ook veel nieuwe vrienden bijgekregen. Ik heb gemerkt dat ik daar goed mee kan omgaan, al blijft het feit dat je politieke overtuiging je relaties zo beïnvloedt wel erg ingrijpend. Ook mijn zoon en dochter ondergaan de dagelijkse scheldpartijen jegens hun moeder en dat moet

vreselijk zijn. Ik kan het me niet voorstellen, maar als ik in hun schoenen had gestaan, zou het het uiterste van me vragen daar niet woevend om te worden. Het is te danken aan het feit dat ze al van jongs af aan zijn opgegroeid met een bekende moeder dat ze nu met een redelijke afstand naar de situatie kunnen kijken. Ze kunnen het onderscheid maken tussen wat over ons privé gaat of de laag daaromheen is. Zij kennen mama Sylvana en hetgeen men er daarbuiten mee doet. Dat verschil zien ze heel goed, ook al is het momenteel heftiger dan ooit. Ze hebben in ieder geval beiden niet mijn achternaam en dat maakt het al minder lastig voor ze, hoe triest het ook is dat ik dit nu als positief punt moet aandragen. Laatst vertelde een van mijn kinderen een gesprek over mij te hebben opgevangen van mensen die niet wisten dat ik de moeder ben. Dan hoor je dus wat iemand echt over je denkt. Of wat te denken van mijn dochter, die vroeg of ik haar niet meer wilde taggen op Instagram. Ik ben een trotse moeder met een prachtige dochter en wil dus af en toe een fotootje plaatsen, maar zij kreeg daardoor steeds weer allemaal vervelende berichtjes. Dat soort dingen zijn weleens moeilijk en confronterend. Als moeder komt het verdriet van je kinderen altijd twee keer zo hard bij je binnen, zeker als het over dit soort dingen gaat. Het voelt heel oneerlijk en ik kan ze er helaas niet tegen beschermen.'

Breiwerkje

Over de wijze waarop de politie de continue stroom bedreigingen aan Simons' adres aanpakt kan ze niet te veel uitweiden, over het bestaan daarvan wel. 'Er zijn momenten geweest dat de dreiging groter was dan nu en daarop zijn toen de nodige maatregelen getroffen. Ik ben daadwerkelijk een tijd onveilig geweest, dus deze waren ook echt nodig. Ik kies er desalniettemin voor, zeker in Amsterdam, gewoon mijn leven te leven. Op straat even naast een dakloze gaan zitten om zijn verhaal aan te horen of met een luid "goedemiddag" bij de bakker binnenstappen... Dat wil ik niet kwijttraken. Als ik denk aan het leven dat Geert Wilders op dit moment leidt, dan weet ik zeker dat ik dat nooit zou willen. Helemaal alleen zijn in een zee van mensen, wonen in een safehouse en altijd omringd door bodyguards, dat is echte eenzaamheid, de werkelijke dood.'

Simons zegt de impact van haar werk te voelen op momenten waarop ze het het minst verwacht, zoals in de periode waarop zestigduizend mensen de georganiseerde Sylvana-uit-

'Mijn dochter vroeg of ik haar niet meer wilde taggen op Instagram, want ze kreeg daardoor allemaal vervelende berichtjes'

zwaaidag ondertekenden. 'Ik kwam op een avond thuis en zag dat het buitenlampje bij mijn voordeur het niet deed, waardoor ik de sleutel niet direct in het slot kreeg. Ik moest mijn telefoon uit mijn tas halen om bij te schijnen en werd plotseling overvallen door het gevoel: wat nu als er iemand op me staat te wachten? Je wilt het niet toegeven, maar je vindt dit dus eigenlijk doodeng, Sylvana! Ook tegenover vriendinnen geef ik nooit toe wel eens bang te zijn, totdat een van hen me er op wees dat ik al twee maanden op de bank sliep in plaats van in bed. Omdat ik ze dan hoor binnenkomen. Lig ik boven, dan is dat niet het geval, zei ik haar. Dat was wel een eyeopener. Ook stonden er eens een aantal zwart geschminkte mensen voor mijn deur die, nog niet eens zo lang geleden, vervolgens nogmaals opdoken in de raadzaal van het gemeentehuis. Moet dat allemaal maar kunnen tegenwoordig? Volgen daar geen repercussies op? Voor mijn privéleven moet ik tegenwoordig vaker weg naar het buitenland, maar toch ben ik gelukkig. Ik ben enig kind en dus van jongs af aan gewend vaak alleen te zijn. Ik vind het ook fijn mezelf af te sluiten en, helemaal alleen, heerlijk een beetje te tekenen, door de woonkamer te dansen of te breien. Echt waar, soms neem ik mijn breiwerkje mee naar de fractie en maak ik die sjaal daar verder af. Dat is ook weleens fijn, aan iets kunnen werken zonder deadline.'

Zwartjes

Simons krijgt het regelmatig aan de stok met de media, waarbij PowNed de meest in het oog springende partij is wat betreft de methodes haar een quote te ontlokken. De kwestie rondom BIJ1-kandidaat-gemeenteraadslid, Cailin Kuit, zorgde ervoor dat een cameraploeg dagenlang voor de woning van schrijfster >

Anja Meulenbelt bivakkeerde. Het partijbestuur, Simons inclusief, kwam er samen om te bespreken hoe Kuits functie van sociaal hulpverlener onder de noemer 'psychiater' op haar cv terecht was gekomen. Waarom zweeg Simons in plaats van simpelweg een korte quote te geven en er dan, hoogstwaarschijnlijk, vanaf te zijn? 'Omdat dat is wat we tot nu toe altijd gedaan hebben. Om die reden kunnen dat soort media de ruimte innemen die ze innemen, en dat is gevaarlijk. Als PowNed de ene dag Zuidoost intrekt om eens 'op safari met wilde dieren' te gaan praten, waarom zou ik ze dan de andere dag te woord moeten staan? Ik kom ook uit de media en ben daarom niet onder de indruk van het feit dat jij een camera op je schouder hebt. Want dat is wat ze doen. Je al draaiend aanvallen als een soort

Simons in gesprek met PvdA-voorman Lodewijk Asscher.

ambush. Ik doe daar niet aan mee. Schrijf over me wat je vindt, doe je toch wel. Lieg over me, doe je toch wel. Praat ik niet, praat ik wel, het item – kort of lang en gemonteerd zoals ze willen – komt er toch wel. Kortom: *it has nothing to do with me anyway*. Ik ben niet bezig met het overtuigen van het PowNed-publiek, maar met het organiseren van het BIJ1-publiek en ga het dus ook niet in stand houden. Respect is iets wederkerigs. Je kunt het altijd van me krijgen, maar du moment dat jij besluit dat het tussen ons niet bestaat, hoef ik ook niet aan dat spel mee te doen.'

De politica denkt nog weleens terug aan het moment dat de beeldvorming om haar persoon drastisch veranderde. Het gewraakte moment in *De Wereld Draait Door* van 13 mei 2015, waarin ze presentator Martin Simek aansprak op het gebruik van de term 'zwartjes' en ze de grens van showbizz naar politiek definitief overstapte. 'Ik wist dat het iets teweeg zou brengen, maar ik kon me er geen voorstelling van maken. Dat ik nu, vier jaar later, een gesprek zou moeten voeren over mijn eigen

'Ik ben gewoon een burger die op enig moment dacht: ik zie het anders en dus neem ik het heft in eigen hand. Dat kan jij ook doen'

veiligheid had ik in ieder geval nooit verwacht. Mensen zeggen me nu weleens: je kent je plek niet. Ik denk dan: ik heb heel lang heel goed mijn plek gekend, en heb dus ook geweten wat er gebeurt als ik een andere inneem of om meer ruimte vraag. Dat de reactie zo heftig zou zijn, kon ik echter niet inschatten. Dat heeft misschien ook wel te maken met de naïeve gedachte dat ik geen grenzen overschrijd met wat ik zeg. Dingen die pijn doen, die schuren, maar wat geen schelden is. Ik wens niemand iets slechts toe. De scheidslijn tussen mening en feit is echter vertroebeld, omdat die twee steeds vaker door elkaar gehaald worden.'

Emancipatiebeweging

Hoe ziet Simons de toekomst voor zich? 'Met BIJ1 zijn we geschiedenis aan het schrijven en over twintig jaar zal blijken dat het zo is. We doen dingen op een manier zoals dat nog niet eerder is gedaan, met een verhaal dat nog niet is verteld, die een plek inneemt die nog niet is ingenomen en vanuit een positie die niet gebruikelijk is in de politiek. We weten dat zelf heel goed en zijn daar dus ook niet vals bescheiden over. Het is daarbij voor mij als leider van de partij een uitdaging altijd te blijven checken of er ook mensen zijn die mij durven tegenspreken. Dat ik niet eindig met alleen maar jaknikkers om me heen en dat ik dicht bij mezelf blijf. Genoeg mensen hebben me geadviseerd eerst het politiek spel mee te spelen tot ik zit waar ik wil zijn, alleen is dat niet wat ik wil. Ik ben hier niet ingestapt om het politiek spel te herkauwen, maar ben met iets veel groters bezig; een emancipatiebeweging. Natuurlijk wil je doorzettingsmacht vergaren,

maar dan moet je politiek draagvlak en een achterban hebben die jou dat vertrouwen geeft. Maar onze aanwezigheid an sich is al zo belangrijk. Ik ben, net als de lezers van dit artikel of de mensen die vroeger naar TMF keken, gewoon een burger die op enig moment dacht: ik zie het anders en dus neem ik het heft in eigen hand. Dat kan jij ook doen. Ik zeg niet dat iedereen een politieke partij moet beginnen, maar men mag zich wel realiseren dat we niet in het vaste stramien mee hoeven te lopen. Dat er meer opties zijn om invulling te geven aan je dromen, idealen, wensen en gedachten. Dat hoeft niet per se op mijn manier, maar kan ook via andere wegen. Laatst las ik in de krant dat mijn aanwezigheid in de politiek van grote symbolische waarde is, al was het maar omdat jonge vrouwen van kleur erdoor geïnspireerd kunnen raken. Mooi toch?' ✕